

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС
навчальної практики

ПРАКТИКА НАВЧАЛЬНА ЛЕКСИКОГРАФІЧНА

підготовки

бакалавра

спеціальності

035 філологія

освітньо-професійної програми

Мова і література (німецька). Переклад

ЛУЦЬК – 2023

Силабус практики «Практика навчальна лексикографічна», підготовки першого (бакалаврського) освітнього рівня, галузі знань «03 Гуманітарні науки», спеціальності «035 Філологія», освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька). Переклад».

Розробник: Рись Лариса Федорівна, доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук

Гарант освітньо-професійної програми:

 (доц. Пасик Л. А.)

Силабус практики затверджено на засіданні кафедри **німецької філології**

протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри: (доц. Зубач О. А.)

I. ОПИС ПРАКТИКИ «ПРАКТИКА НАВЧАЛЬНА ЛЕКСИКОГРАФІЧНА»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика виду практики
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки, 035 Філологія, Мова і література (німецька). Переклад, бакалавр	Навчальна
Кількість кредитів <u>4</u>		Рік навчання: 1
		Семестр: 2
		Консультації - 8 год
		Самостійна робота: 112 год
	Форма контролю: залік	
Мова навчання <u>німецька, українська</u>		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я та по батькові – *Рись Лариса Федорівна*

Науковий ступінь – *кандидат філологічних наук*

Вчене звання – *доцент*

Посада – *доцент кафедри німецької філології*

Контактна інформація – +38 050 7217876; rys.larysa@vnu.edu.ua, larysa_rys@yahoo.de

Терміни практики – протягом семестру (2-15-ий тижні)

III. ОПИС ПРАКТИКИ

1. Анотація практики. Практика навчальна лексикографічна є частиною практичної підготовки бакалавра відповідно до ОПП спеціальності «035 Філологія» «Мова і література (німецька). Переклад» та передбачає набуття практичних навичок і вмінь самостійного дослідження і аналізу словникових статей різних типів.

2. Пререквізити. Для оптимального проходження та складання заліку з «Практики навчальної лексикографічної» здобувачам освіти необхідно мати базові знання з німецької мови.

3. Мета і завдання практики. *Метою* навчальної лексикографічної практики є формування у здобувачів освіти необхідної теоретичної та практичної основи для орієнтування в перекладацькій діяльності серед лексикографічних джерел німецької мови, зокрема набуття компетентностей, достатніх як для вільного користування словниками сучасної німецької мови, так і для укладання власного мінісловника до обраної лексичної теми.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних *завдань*:

- ознайомлення здобувачів освіти з термінологічним апаратом лексикографії, необхідним для аналізу принципів побудови словників та словникових статей;
- ознайомлення здобувачів із основними типами словників;
- розвиток у здобувачів освіти вміння самостійно працювати з лексикографічними джерелами, аналізувати їх структуру;
- набуття здобувачами вміння аналізувати словникові статті різних типів, виокремлювати їхні складові частини;

- формування у здобувачів умінь та навичок складання лексикографічних статей для мінісловника за обраною тематикою.

4. Результати навчання (компетентності).

Практична мета ОК «Практика навчальна лексикографічна» полягає у формуванні у студентів загальних і фахових компетентностей:

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН10. Знати норми державної та іноземних літературних мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

IV. ЕТАПИ ПРАКТИКИ.

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	- Проведення вступного інструктажу керівником практики. - Ознайомлення ЗО з метою, завданнями, етапами практики.
2. Ознайомлювальний	1. Ознайомлення із завданнями на період практики.

	<p>2. Вивчення теоретичних основ лексикографії, ознайомлення із наступними темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предмет та завдання лексикографії, базові поняття лексикографії; - типологія словників <ul style="list-style-type: none"> а) за змістом (енциклопедичні і лінгвістичні); б) залежно від охоплення матеріалу однієї або більше мов (одномовні й перекладні); в) за рівнями мови; г) за охопленням словникового складу мови; д) за аспектами опису мови і ін. (див. Демська О. Вступ до лексикографії с. 68- 86); - макроструктура словника та мікроструктура (структура словникової статті).
3. Основний	<p>Виконання індивідуального завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характеристика одного із словників німецької мови, включаючи його типологію, макро- та мікроструктуру; - складання словника на 50 слів до однієї із актуальних тем.
4. Підсумковий	Оформлення і захист матеріалів папки.

V. ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

I. Аналіз словника сучасної німецької мови

Схема аналізу словника

1. Тип словника (згідно критеріїв, визначених Тараненко О. [Українська мова: Енциклопедія, с. 611], об'єм, сфера застосування, коло користувачів.
2. Автор, історія створення словника.
3. Структура словника. Чи є передмова? Про що інформує передмова?
4. Структура словникової статті (у якій послідовності і яку інформацію містить словникова стаття).
5. Які граматичні та стилістичні примітки подано?
6. Чи містить словникова стаття етимологічну інформацію?
7. Чи є вказівки та примітки щодо вимови, написання, переносів?
8. Як пояснено значення заголовних слів (за допомогою дефініцій, опису, синонімів, антонімів)?
9. Як розмежовуються окремі значення заголовного слова, полісемія та омонімія?
10. Чи виокремлюються і позначаються позначками похідні (переносні, образні), розмовні варіанти значення?
11. Як представлені стійкі словосполучення?
12. Які приклади використовуються для пояснення вживання та сполучуваності слів?
13. Чи є ілюстрації?
14. Які, на вашу думку, переваги та недоліки словника, про який ідеться?
15. Для прикладу проаналізуйте три словникові статті (різні частини мови)! На цих прикладах покажіть, яку структуру мають словникові статті, яку інформацію вони містять. (Ви повинні не лише скопіювати словникові статті, але й прокоментувати кожен інформаційний елемент (граматичну, стилістичну (примітки про застосування), способи тлумачення значень, приклади) у вибраних статтях).

СПИСОК СЛОВНИКІВ

1. Duden. Deutsches Universalwörterbuch
2. Wahrig Deutsches Wörterbuch
3. Duden, Bd. 5. Das Fremdwörterbuch
4. Müller V. Das große deutsch-ukrainische Wörterbuch
5. Duden. Die sinn- und sachverwandte Wörter
6. Lewizkij W. Etymologisches Wörterbuch der germanischen Sprachen
7. Deutsches Neologismenwörterbuch
8. Duden - Bildwörterbuch
9. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft
10. Duden – Das Aussprachewörterbuch
11. Schüler Duden – Die richtige Wortwahl
12. Duden - Das Fremdwörterbuch
13. Duden – Die deutsche Rechtschreibung
14. Neues grosses Lexikon in Farbe
15. Langenscheidt - Deutsch als Fremdsprache
16. K.-E. Sommerfeld, H. Schreiber. Wörterbuch zur Valenz und Distribution der Substantive
17. <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>
18. BEOLINGUS - Your Online Dictionary <https://dict.tu-chemnitz.de/>
19. Sprichwörterbuch OWID <https://www.owid.de/wb/sprw/start.html>
20. Paronymwörterbuch OWID <https://www.owid.de/parowb/>
21. Deutsches Fremdwörterbuch <https://www.owid.de/wb/dfwb/start.html> OWID
22. Neologismenwörterbuch OWID <https://www.owid.de/docs/neo/start.jsp>
23. Duden Online <https://www.duden.de/>
24. DWDS-Wörterbuch <https://www.dwds.de/>
25. Pons Online-Wörterbuch <https://de.pons.com/>
26. Wörterbuch Wortbedeutung.info
27. Synonyme. Woxikon <https://synonyme.woxikon.de/>

II. Оформлення мінісловника по темі

- Оформити мінісловник на 50 слів до однієї із тем:

1. Ausbildung
2. Freizeit
3. Freunde und Verwandte
4. Konsum
5. Arbeit
6. Reisen
7. Natur
8. Mensch: Charakter und Aussehen
9. Wohnen
10. Politik
11. Technik
12. Gesundheit

- Кожна словникова стаття повинна містити: заголовкове слово (обирайте багатозначні слова!), його граматичні форми (залежно від частини мови: артикль,

форми родового відмінку і множини, ступені порівняння, три форми дієслова); переклад значень слова із прикладами німецькою мовою та їхнім перекладом; сталі вирази (фразеологізми) та/або прислів'я із заголовковим словом та їхній переклад; синоніми, антоніми, якщо є - омоніми.

Наприклад:

abschließen (schloß ab, hat abgeschlossen):

1. замикати: das Auto/die Tür abschließen – замкнути авто/двері;
2. завершувати: einen Roman abschließen – завершити/закінчити роман;
3. закінчувати(ся): der Roman schließt mit dem Tod des Helden ab – роман закінчується смертю герою;
4. заключати, домовлятися: einen Vertrag mit jemandem abschließen – заключати з кимось договір;

Wendungen: mit dem Leben abschließen – покінчити з життям

Synonyme: schließen, verschließen

Antonyme: aufschließen

VI. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: знання базових понять лексикографії (написання тесту на основі вивчення навчальних матеріалів)	20 балів
2. Оцінювання матеріалів практики: - аналіз словника; - складання словника до теми; - підбиття підсумків про результати практики (0,5-1 сторінка): що дізнались, навчилися робити, яка роль такої практики для перекладача	30 балів 30 балів 5 балів
3. Оцінювання оформлення матеріалів практики	5 балів
4. Захист практики	10 балів

Політика оцінювання

Політика викладача щодо студентів: Проходження та захист практики є обов'язковим ОК навчального процесу. Матеріали з практики повинні мати чітку побудову, логічну послідовність, точність формулювань, обґрунтованість висновків.

Політика щодо академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання індивідуального завдання, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дефлайнів та перекладання: За підсумковий тест студент може отримати максимальний бал 20, за підготовлені матеріали практики та їхнє оформлення – 70 балів, та за захист – 10 балів. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання підсумкового тесту відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є залік (максимальний бал 60). Студенти складають залік згідно з розкладом, затвердженим навчальним відділом університету. На залік виносяться захист матеріалів практики: представлення мінісловника за обраною лексичною темою, аналіз одного із словників сучасної німецької мови та власні висновки щодо результатів практики.

Якщо студент не склав залік вчасно, то має можливість перескладати його ще двічі (другий раз – викладачеві, третій раз – комісії).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари : навч. посібн. : вид. 4-те, переробл. і доп. / Б.І. Гінка. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. – 420 с.
2. Демська О. Вступ до лексикографії. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 266 с.
3. Дубічинський В. В. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології. Навч. посіб. / В. В. Дубічинський. Харків, 2004. 164 с.
4. Перебийніс В. І., Сорокін В. М. Традиційна та комп'ютерна лексикографія. Навч. посіб. / В.І. Перебийніс, В.М. Сорокін. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2009. 218 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
6. Словник UA. Портал української мови та культури. URL: <https://slovyk.ua/index.php?sword=%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%84%D0%B5%D0%B9%D1%81>
7. Українська мова : Енциклопедія / Редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблик. 2-е вид. К.: В-во „Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
8. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикографічний практикум. Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету. Львів, 2013. 114 с.
9. Paradigmenwechsel in der Lexikographie : Herausforderung und Chance. Herausgeber: Die Präsidenten der Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften und der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen. Berlin : Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften, 2019. 109 S.